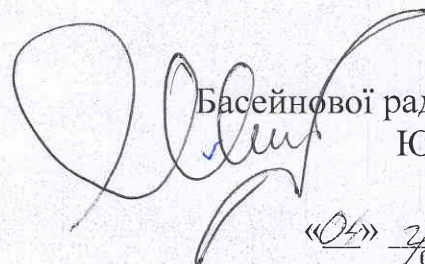

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова
Басейнової ради річки Тиси
Юрій Шпонтак

«04» грудня 2024 р

ПРОТОКОЛ
засідання Басейнової ради річки Тиси

м. Ужгород

04 грудня 2024 року

№ 5

Дата проведення: 04 грудня 2024 року.

Місце проведення: Закарпатська область, м. Ужгород, Слов'янська набережна, будинок №5, Басейнове управління водних ресурсів річки Тиса.

Час проведення: з 10.00 по 12.00 год.

Час початку реєстрації: 09.30 год.

ПРИСУТНІ: 11 членів Басейнової ради, 16 – запрошених.

Усього 27 осіб (*перелік додається*).

Порядок денний:

1. Досвід РАОМС «Закарпаття - за чисте довкілля» у комплексному проектуванні водопостачання, водовідведення та очищення комунальних стоків у громадах (доповідач: Володимир Суран, Регіональна асоціація органів місцевого самоврядування «Закарпаття – за чисте довкілля»);

2. Про реалізацію місцевими органами виконавчої влади програм та заходів з будівництва/реконструкції каналізаційних очисних споруд, локальних каналізаційних очисних споруд, каналізаційних насосних станцій та колекторів у населених пунктах області для зменшення скиду неочищених зворотних (стічних) вод у водні об'єкти басейну річки Тиса (доповідачі: Василь Романець, начальник управління житлово-комунального господарства та енергозбереження Закарпатської обласної військової адміністрації; Йосип Галайда, директор Представництва Асоціації «Укрводоканалекологія» Захід);

3. Актуальні питання збереження поверхневих вод Закарпатської області (доповідач: Владислав Пересоляк, голова комісії з питань сталої стратегії розвитку земельної реформи, природокористування та збереження довкілля Громадської ради при Закарпатській обласній військової адміністрації, кандидат наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри «Геодезії, землеустрою та геоінформатики» ДВНЗ «УжНУ»);

4. Розгляд пропозицій до Плану заходів із захисту від шкідливої дії вод на 2025 рік (доповідач: Катерина Яковюк, начальник технічного відділу БУВР Тиси);
5. Досвід реалізації WWF природоохоронних проектів у басейні Дунаю (доповідач: Дарина Болдарєва, менеджер проектів «WWF-Україна»).
6. Різне.

ВИСТУПИЛИ:

Олег Кисіль - заступник голови Басейнової ради річки Тиси, привітав присутніх членів Басейнової ради річки Тиси, представників влади та водогосподарських організацій області, водокористувачів, науковців, громадськість з проведенням засідання Басейнової ради річки Тиси. Повідомив, що на засіданні присутні 11 членів Басейнової ради, з 13. Двоє членів Басейнової ради з поважних причин не змогли прийняти участь у засіданні. Відповідно до Положення про Басейнову ради річки Тиса, засідання є легітимним, якщо на ньому присутні більше половини членів.

Олег Кисіль запропонував для ефективності роботи засідання затвердити наступний регламент роботи:

- час для доповіді – до 20 хвилин;
- час для виступу та дебатів – до 5 хвилин;
- час для внесення пропозицій та доповнень – до 3 хвилин.

ГОЛОСУВАЛИ:

«ЗА» - 11.

«ПРОТИ» - немає.

«УТРИМАЛИСЬ» - немає.

Рішення прийняте 11 голосами, що становить 100% голосів, присутніх на засіданні.

1. Досвід РАОМС «Закарпаття - за чисте довкілля» у комплексному проектуванні водопостачання, водовідведення та очищення комунальних стоків у громадах.

СЛУХАЛИ:

Володимира Сурана - член Басейнової ради річки Тиса, Регіональна асоціація органів місцевого самоврядування «Закарпаття – за чисте довкілля».

Однією з основних проблем будівництва інженерних мереж водовідведення з території низько-поверхової забудови населених пунктів є технічна складність реалізації системи каналізації традиційними методами, а також можливе забруднення зворотними (стічними) водами річок, що протікають по їх території.

Основні складності реалізації проектів з каналізування:

- високий рівень розташування ґрунтових вод;
- дорогі заходи з водо пониження, вартість яких може коливатися в широких межах і має великий вплив на терміни будівництва;

- глибоке залягання самопливних трубопроводів (плоский рельєф без природних ухилів, який не дозволяє виконати самопливні мережі без організації глибоко прокладених каналізаційних трубопроводів);
- вузькі вулиці не дозволяють виконати глибокі траншеї (3-12 м), без облаштування підпірних щитів (подорожчання будівництва, небезпека осипання траншей і збільшення термінів будівництва);
- вузькі вулиці не дозволяють використовувати техніку в повному обсязі, великий обсяг ручної праці;
- велика кількість оглядових і поворотних колодязів;
- будівництво великої кількості перекачувальних КНС.
- невизначені терміни будівництва через складність виконання робіт.

При реалізації проекту за допомогою системи вакуумної каналізації будуть отримані наступні позитивні ефекти:

- недопущення забруднення басейну річок фекальними стоками;
- прокладання трубопроводів вакуумної каналізації в неглибокі і неширокі траншеї, що дозволить уникнути колапсу дорожньої інфраструктури мікрорайону;
- немає необхідності у використанні дорогого водозниження при будівництві трубопровідних мереж;
- буде встановлена всього одна вакуумна КНС на території земельної ділянки, що знаходиться в комунальній власності;
- немає необхідності в облаштуванні оглядових і поворотних колодязів; система абсолютно герметична і не допускає потрапляння стоків, як назовні, так і всередину;
- значно коротший та передбачуваний термін будівництва, для всього об'єкта.

СЛУХАЛИ:

Івана Ніколенко – директор ПП «Давінчі Дизайн».

Архітектурно-проектна студія «Давінчі Дизайн» на ринку проектування з 2005 року. В активі компанії більше сотні запроектованих об'єктів житлової, громадської та виробничої сфери. Зокрема нашою командою успішно розроблено ряд інфраструктурних проектів в сфері водопостачання та каналізації, а саме:

Будівництво централізованої мережі водопостачання с. Сторожниця;

Будівництво водозабору на підземних свердловинах та мережі водопостачання м. Чоп;

Будівництво водозабору на підземних свердловинах та мережі водопостачання с. Невицьке;

Будівництво централізованої мережі каналізації та каналізаційної очисної споруди потужністю 1000 м³/добу с. Сторожниця;

Будівництво централізованої мережі каналізації та каналізаційної очисної споруди потужністю 400 м³/добу с. Невицьке;

Будівництво каналізаційних очисних споруд потужністю 1400 м³/добу для смт. Воловець, смт. Міжгір'я, смт. В. Березний, смт. Буштино, м. Чоп, с. Поляна.

В наших проектах ми застосовуємо тільки прогресивні технології водопідготовки та очистки каналізаційних стоків.

ВИСТУПИЛИ:

Олексій Ярошевич – член Басейнової ради річки Тиса, провідний спеціаліст ПММС АН України, який відсоток населення м. Чоп підключено до централізованого водопостачання?

Іван Ніколенко – директор ПП «Давінчі Дизайн», 70% населення підключено.

2. Про реалізацію місцевими органами виконавчої влади програм та заходів з будівництва/реконструкції каналізаційних очисних споруд, локальних каналізаційних очисних споруд, каналізаційних насосних станцій та колекторів у населених пунктах області для зменшення скиду неочищених зворотних (стічних) вод у водні об'єкти басейну річки Тиса.

СЛУХАЛИ:

Василя Романця – член Басейнової ради річки Тиса, начальник управління житлово-комунального господарства та енергозбереження Закарпатської обласної військової адміністрації.

Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в області надає 37 підприємств, в тому числі 12 спеціалізованих комунальних, 17 багатогалузевих комунальних, 8 відомчих. До комунальної форми власності у 2023 році належало 27 підприємств; до державної - 2; до іншої – 8.

Забезпеченість населених пунктів області була такою: централізоване водопостачання - усі 11 міст, усі 19 смт, 191 село (33,2 %). Централізоване водопостачання було відсутнє у 384 селах; централізоване водовідведення - усі 11 міст, 15 смт (78,9 %), 16 сіл (2,8 %). Централізоване водовідведення було відсутнє у 4 смт (Буштино, Кобилецька Поляна, Середнє, Дубове (очисні споруди зруйновано паводками) та у 559 селах.

Заходи, які впроваджувалися на підприємствах питного водопостачання та централізованого водовідведення, фінансувалися за рахунок коштів місцевих бюджетів, у тому числі коштів, наданих підприємствам на поповнення статутного капіталу, обігових коштів водопостачальних підприємств та з інших незаборонених законодавством джерел фінансування і спрямовувалися на проведення робіт для підтримки об'єктів у робочому стані, забезпечення стабільної безаварійної роботи об'єктів водопостачання та водовідведення та споживачів належними комунальними послугами. Зокрема, проведено роботи з капітального ремонту об'єктів та насосного обладнання водопровідних насосних станцій на водопостачальних підприємствах міст Ужгород, Свалява, Хуст, Іршава та Тячів на загальну суму 9,375 млн грн. Також проведено технічне

переоснащення насосного обладнання насосних станцій систем централізованого водовідведення у містах Ужгород, Хуст, Свалява, Іршава, Тячів та с. Розівка, залучено кошти місцевих бюджетів та власні кошти підприємств на загальну суму 12,648 млн гривень.

В області розроблена та розпорядженням обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації від 01 грудня 2022 р. №838 затверджена обласна соціальна програма «Питна вода Закарпаття» на 2023-2026 роки.

Для недопущення забруднення водотоків області стічними водами та збереження гігієнічних стандартів у зв'язку із значною новою житловою забудовою міста Ужгород і зростанням кількості споживачів через збільшення потоку внутрішньо переміщених осіб з бюджету розвитку обласного бюджету виділено субвенцію Ужгородській територіальній громаді (співфінансування) у сумі 5,0 млн грн на реалізацію інвестиційного проєкту «Нове будівництво магістрального самопливного колектору дощової каналізації діаметром 800 мм по вулицях Юлія Ревая, Олександра Хіри та Петра Лінтура в м. Ужгород».

У 2023 році в Закарпатській області не було руйнувань об'єктів питного водопостачання та централізованого водовідведення внаслідок військової агресії російської федерації проти України

3. Актуальні питання збереження поверхневих вод Закарпатської області.

СЛУХАЛИ:

Владислава Пересоляка - член Басейнової ради річки Тиса, голова комісії з питань сталої стратегії розвитку земельної реформи, природокористування та збереження довкілля Громадської ради при Закарпатській обласній військовій адміністрації, кандидат наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри «Геодезії, землеустрою та геоінформатики» ДВНЗ «УжНУ».

Кліматичні зміни відбувалися впродовж всієї історії Землі, однак ситуація сьогодні ускладнилася потужним антропогенним впливом, який призводить до негативних наслідків для довкілля.

В Україні обліковується 5,47 млн га меліорованих земель з них 3,29 млн га осушених станом на 2021р.

Через зміни глобального клімату близько $\frac{2}{3}$ території нашої держави — в ризикованій зоні землеробства.

Водні меліорації – радикальний засіб боротьби з посушливістю та надлишком вологи, вони дозволяють усунути диспропорцію у відношенні природних факторів і створити оптимальний режим тепла і вологи, необхідний для землеробства. Вони повинні мати комплексний характер, вестись в одному напрямку з агротехнічними прийомами землеробства, забезпечувати раціональне використання водних ресурсів.

Закарпатська область є найбільш зволуженим регіоном України, але в літній період так же страждає від нестачі води. Осушені землі в Закарпатській області

складають 37% від загальної площі сільськогосподарського призначення області і вони безпосередньо впливають на водний режим водозбірних басейнів, а підземні води тісно пов'язані з поверхневими водами.

Аналізуючи існуюче водокористуванням на, прикладі верхнього водозбірного басейну р. Тиса, яке в основному розташоване в Закарпатській області, необхідно стратегічно міняти філософію використання водних ресурсів на міжнародному рівні.

1. Збалансоване водокористування басейну верхньої Тиси - це стратегічні гарантії водозабезпечення середнього і нижнього басейнів річки Тиси (Україна, Румунія, Угорщина, Словаччина).

2. Для зменшення швидкості стоку води з водозбірного басейну:

- реанімація та відновлення штучних перепадів/порогів/усіх річок та струмків;

- обводнення осушених земель особливо в гірських районах (ковшові переливи);

- реанімацію ОЗС області;

- осушувальні насосні станції переоснащення в реверсні;

- реанімація/будівництво/ставків, кляуз (подібно музею сплаву лісу в Міжгірському районі, який зруйновано паводками 1998 та 2001 років.). Історично таких кляуз на Закарпатті в горах було від 5-7 і їх можна відродити.

ВИСТУПИЛИ:

Олексій Ярошевич – член Басейнової ради річки Тиса, провідний спеціаліст ІПММС АН України, зменшення швидкості течії за рахунок перепадів збільшує кількість випаровування, тому перед будівництвом перепадів необхідно прорахувати всі показники покращення якості води для забезпечення доброго екологічного стану для риби, фітопланктону.

4. Розгляд пропозицій до Плану заходів із захисту від шкідливої дії вод на 2025 рік.

СЛУХАЛИ:

Катерина Яковюк – начальник технічного відділу БУВР Тиси.

Враховуючи, нагальну необхідність виконання відновлювальних робіт на пошкоджених паводком 05 – 11 лютого 2024 року у Пропозиції до Плану заходів від шкідливої дії вод на 2025 рік включена потреба в коштах по 14 об'єктах, 10 з яких є першочерговими.

Зазначено, що трьома проектними організаціями виконується робота з виготовлення робочих проектів по вказаним об'єктам, фінансування яких очікується провести ще у 2024 році.

Окрім цього, Пропозиціями врахована необхідність завершення розпочатого будівництвом у 2024 році об'єкту «Відновлення лівобережної дамби р. Шопурка вище автодорожнього мосту в смт. Великий Бичків Великобичківська ТГ Рахівського району Закарпатської області. Капітальний ремонт» та по об'єкту

«Реконструкція каналу Старий Батар, Батарської меліоративної системи, біля с. Неветленфолу – с.Дюла, Пийтерфолвівська ОТГ, Берегівського району, Закарпатської області. І-ша Черга будівництва. Коригування», яким забезпечується дольова участь України в рамках реалізації проектів міжнародної технічної допомоги.

ВИСТУПИЛИ:

Олег Кисіль – заступник голови Басейнової ради річки Тиса, необхідно врахувати потребу в коштах на виконання будівельних робіт по об'єкту «Реконструкція правобережної дамби р. Тиса та р. Боржава на ділянці с. Бадалово - с. Вари Берегівського району Закарпатської області» та передбачити виділення асигнувань на виготовлення робочих проектів майбутніх років.

5. Досвід реалізації WWF природоохоронних проектів у басейні Дунаю.

СЛУХАЛИ:

Олену Марушевську – менеджер проектів «WWF-Україна».

Вивчення ставлення місцевих громад до знесення непотрібних гідроспоруд, які перешкоджають вільній течії річок задля їхнього відновлення проводилося протягом вересня 2024 р. за підтримки Громадської спілки «Всесвітній фонд природи, Україна» (WWF) WWF-Україна та спільно з фахівцями Басейнового управління водних ресурсів річок Прут та Сірет в трьох громадах: Тарашанська (Чернівецький район), Вашковецька (Сокирянський район) та Вашківцецька (Вижницький район).

Критерії, які важливі для громад, при вирішенні, чи зносити гідроспоруду на річці:

- наскільки вона відіграє роль при протипаводковому захисті?
- як буде забезпечено риборозведення (якщо воно було присутнє)?
- яку роль відіграє ця споруда для затримання води і забезпечення поливу?

Теми на які слід провести додаткову інформаційну роботу:

- поняття суббасейну і басейну: куди власне течуть наші річки?
- причинно-наслідковий зв'язок наслідків забезпечення вільної течії;
- поняття екологічного стоку і необхідності його забезпечення у руслі річки.

6. Різне.

СЛУХАЛИ:

Олексій Ярошевич – член Басейнової ради річки Тиса, провідний спеціаліст ІПММС АН України. Розповів, що 1 листопада 2024 року Кабінет Міністрів України затвердив перші шестирічні Плани управління річковими басейнами (ПУРБ) для 8 річкових басейнів України: Дніпра, Південного Бугу, Дністра, Дону, Вісли, річок Причорномор'я, Приазов'я та Криму.

Прийняття планів управління річковими басейнами є євроінтеграційним зобов'язанням відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС та одним з ключових індикаторів у секторі «Якість води» під час переговорного процесу щодо вступу України до ЄС.

План управління річковим басейном розробляється з метою досягнення екологічних цілей, визначених для кожного району річкового басейну, в установлені строки.

Стратегічною екологічною ціллю для всіх районів річкових басейнів є досягнення/підтримання «доброго» стану вод.

Реалізація планів управління річковими басейнами спрямована на вирішення наступних головних водно-екологічних проблем:

✦ забруднення поверхневих вод органічними, біогенними та небезпечними речовинами;

✦ гідроморфологічні зміни;

✦ забруднення та виснаження підземних вод;

✦ зміна клімату;

✦ зменшення впливу інфраструктурних проєктів на стан вод;

✦ засмічення водних об'єктів побутовими відходами;

✦ біологічне забруднення (поширення інвазійних видів);

✦ вплив воєнних дій.

Плани управління річковими басейнами були підготовлені відповідно до строків, визначених у Додатку ХХХ до Угоди про асоціацію з ЄС. Вони відображають найкращі наявні експертні знання, використані відповідно до керівних принципів Спільної стратегії впровадження ЄС.

Україною використано досвід Словаччини, Румунії, Польщі, Угорщини, Франції та Естонії.

Для формування заходів планів управління річковими басейнами проведено комунікаційні заходи з органами місцевої влади та місцевого самоврядування.

Розробка планів управління річковими басейнами в Україні була ускладнена обмеженою доступністю та якістю інформації і надійних даних для більшості масивів поверхневих вод та масивів підземних вод. Ситуація ще більше ускладнилася через війну.

Проте, попри війну Україна продовжує тримати активний темп у імплементації вимог директив ЄС, а саме Директиви №2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики.

Плани управління річковими басейнами охоплюють також річкові басейни України, що перебувають під повною або частковою тимчасовою окупацією російською федерацією територій України – басейни річок Криму та Приазов'я, Дніпра, Дону. Тому затвердження планів є важливим для посилення позицій захисту українських вод на міжнародній арені.

Над розробкою планів управління річковими басейнами працювала велика команда:

- органи державної влади - Міндовкілля та Держводагентство, спільно з ДСНС України, Державна служба геології та надр України, Міністерство розвитку громад та територій України;

- наукові установи - Інститут гідробіології НАН України, Український гідрометеорологічний інститут ДСНС України та НАН України;

- національні експерти, в тому й «Blue Rivers Екологічний консалтинг»; Асоціація водоканалів України, фахівці БУВР Тиси.

- європейські експерти - Міжнародний водний офіс (Франція) та Агенція навколишнього середовища Австрії; міжнародні організації - ЄЕК ООН, ОБСЄ; WWF-Україна.

Плани управління річковими басейнами підготовлено у відповідності до підходів Директиви №2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики та за підтримки європейських партнерів - програми EU4Environment: Water and Data. Зокрема, командою експертів ЄС (Oieau та UBA) зазначено, що результати першого циклу планів управління річковими басейнами України є прийнятними та такими, що відповідають вимогам зазначеної Директиви ЄС.

Отже сьогодні ми маємо головний стратегічний документ європейського зразка для 8 річкових басейнів. Наступний крок – реалізація заходів планів управління річковими басейнами.

Плани управління річковими басейнами будуть розміщені на офіційних вебсайтах Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Державного агентства водних ресурсів України, басейнових управлінь та регіональних офісів водних ресурсів.

Залишився не затверджений 1 ПУРБ Дунаю. Оскільки басейн річки Дунай є транскордонним, відбулися обговорення/консультації та надані зауваження від сусідніх країн Угорщини та Румунії для врахування в документі. До кінця 2024 року віримо, що буде затверджений й План управління річковим басейном Дунаю.

Юрій Шпонтак – голова Басейнової ради річки Тиса.

Подякував членам Басейнової ради річки Тиса за активну і плідну працю протягом засідань у 2024 році. Запропонував надати пропозиції до Плану роботи басейнової ради на 2025 рік протягом десяти робочих днів.

Рішення Басейнової ради:

1. Басейновому управлінню річки Тиси спільно з Департаментом екології та природних ресурсів Закарпатської обласної військової адміністрації, Управлінням житлово-комунального господарства та енергозбереження Закарпатської обласної військової адміністрації провести комунікаційні заходи (наради-консультації, робочі зустрічі, онлайн-обговорення) з органами місцевої влади та місцевого самоврядування щодо реалізації Програми заходів Плану управління річковим басейном Дунаю (суббасейн Тиси) у 2025 році.

2. Погодити пропозиції надані Басейновим управлінням водних ресурсів річки Тиса до Плану заходів із захисту від шкідливої дії вод у суббасейні річки Тиса басейну річки Дунай у межах Закарпатської області на 2025 рік.

3 Членам Басейнової ради річки Тиса, в термін: до 30 грудня 2024 року, надати виконавчому Секретарю Басейнової ради пропозиції щодо розгляду питань для формування плану роботи Басейнової ради річки Тиса на 2025 рік.

ГОЛОСУВАЛИ:

«ЗА» - 11.

«ПРОТИ» - немає.

«УТРИМАЛИСЬ» - немає.

**Виконавчий секретар
Басейнової ради річки Тиси**

Члени рахункової комісії

Тетяна Готра

Леся Жоффчак

Галина Ковач